

Philips van Kleefbolwerck, anno 1509: een bijzonder monument

In 2016 is het Philips van Kleefbolwerck anno 1509 te Ravenstein opgeleverd, een uniek project waar met enkele bijzondere landschappelijke en architectonische ingrepen vestinggeschiedenis beleefbaar is gemaakt.

Het particuliere initiatief en het ontsluiten van een stuk bodemarchief maken dit project tot een bijzondere vorm van monumentenzorg.

Het project is historisch belangrijk omdat het een voor Nederland en Noord-West Europa bijzondere 16e eeuwse vestingbouw (bolwerck met ondergrondse kazematten naar oud-Italiaans vestingmodel) zichtbaar heeft gemaakt. De zorgvuldige ruimtelijke inpassing zorgt bovendien voor een waardevolle stedenbouwkundige aanvulling voor de stad Ravenstein.

Op de gegeven locatie aan de rand van de oude stad Ravenstein komen verschillende perioden uit de geschiedenis samen: de laatmiddeleeuwse vesting, de 17e eeuwse omwalling en een 19e eeuwse parkaanleg. De nieuwe inrichting van het gebied laat de verschillende tijdlagen bewust intact en naast elkaar bestaan.

blootgelegde uitgang van geschutstrechter

zicht in ingestorte ondergrondse kazemat met geschutsopening

blootgelegd deel van ingestorte ondergrondse kazemat

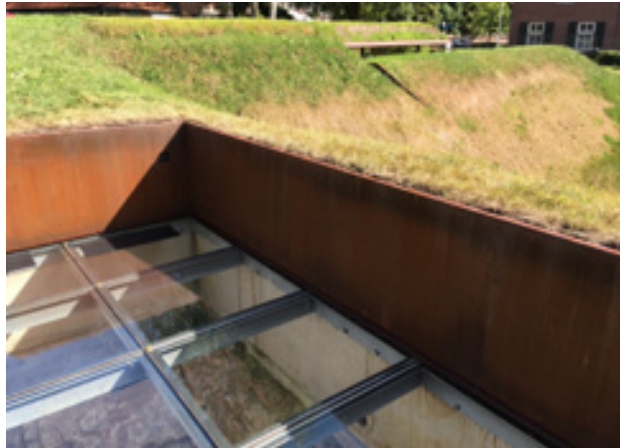
Philips van Kleefbolwerck

Voor het project is een particuliere tuin deels afgegraven om de in de grond verscholen 16e eeuwse geschutstrechter met kazemat zichtbaar te maken. Het uitgraven van het schootsveld biedt vanuit openbaar gebied een nieuw perspectief in het stadsbeeld en een goed frontaal zicht op de gerestaureerde uitgang van de geschutstrechter.

Het front van de 16e eeuwse geschutstrechter, dat in deels ontmantelde staat werd aangetroffen, is ter conservering van de oude resten opnieuw opgemetseld. Omdat het oorspronkelijke beeld niet zeker was, is gekozen voor een eigentijds metselverband van Duitse wasserstrich-stenen. Het geheel nieuwe metselwerk van het dubbel gekromde (!) gewelf is een staaltje van metselaarsvakmanschap.

nieuw gemetseld front tegen oude geschutstrechter

glazen afdekking kazemat met zicht op wal en luifel

Met nieuw opgeworpen aarden wallen is de vorm van het bolwerck met oreille en de contour van de oude laat-middeleeuwse stadsgrens ter plaatse in ere hersteld. Voor de geschutstrechter is met water het beeld van de oorspronkelijke gracht opgeroepen.

Op verschillende plaatsen in de wal zijn abstracte uitsneden met corten-staal gemaakt.

Boven de kazemat is een uitsparing in de wal aangebracht en afgedekt met beloopbaar, verwarmd glas om zicht te geven op het ingestorte gewelf en ingang van de geschutskelder.

nieuw opgeworpen aarden wal met "oreille" en water voor de geschutstrechter

keermuur achter de wal met tekst "Philips van Kleefbolwerck"

Naast de nabijgelegen particuliere woning is in verband met de korte afstand tussen historische stadsgrens en woning de aarden wal "uitgehold" voor een luifel en een berging ("arsenaal"). Ook is het maaiveld hier direct achter de wal verlaagd om auto's uit het zicht te kunnen parkeren. De keermuur in de wal ten behoeve van het verdiept parkeren is voorzien van corten-staal met de letters "Philips van Kleefbolwerck".

Het gras van de aarden wal loopt door over het dak en de dakrand van de luifel om de continuïteit van de wal niet te verstoren. De dragende dakrand is "scherp" gedetailleerd voor een abstracte uitsnede in de wal. De dragende dakrand en plafond van de luifel zijn eveneens uitgevoerd in

"uitgeholde" stadswal met luifel en uitsnedes

horizontale uitsnede onder de luifel met grasdak

corten-staal omwille van de eenheid met de overige uitsnedes in de wal.

De horizontale uitsnede onder de dakrand benadrukt de lengte van de wal en geeft de wal een zekere openheid vanaf de tuinzijde. De verticale uitsnede kan gezien worden als referentie naar een schietgat en biedt uitzicht op de geschutskelder vanuit de private tuin. Met genoemde ingrepen toont de massieve aarden wal zich vanuit de woning verrassend transparant.

zicht vanaf tuin particuliere woning

zicht vanaf openbaar gebied

Philips van Kleefbolwerck

projectgevens:

opdrachtgever:	Stichting Vestingwerken Ravenstein	Ravenstein	www.vestingravenstein.nl
ontwerp:	Maurits Cobben Architect.enbureau	Ravenstein	www.mauritscobben.nl
archeologie:	Hamaland advies	Zelhem	www.hamaland-advies.nl
constructeur:	Ingenieursburo Ulehake	Oss	www.ulehake.nl
realisatie:	van Hout's aannemingsmaatschappij	Schaijk	www.vanhout-schaijk.nl
oplevering:	2016		
financiering:	particuliere giften, subsidie van gemeente Oss en provincie Noord-Brabant		

Over het bolwerck is een boek verschenen:

'Het Philips van Kleefbolwerck (anno 1509) in Ravenstein; het verhaal van een ontdekking en wat daarop volgde', Martin Jan van Mourik, ISBN 978-90-825130-0-4
(Het boek is te bestellen via info@vestingravenstein.nl)

Digitaal beeldmateriaal en nadere informatie over het project is te verkrijgen bij:
Maurits Cobben Architect.enbureau, contact@mauritscobben.nl, 06-10756883

Het Philips van Kleef-bolwerck is te bezoeken via reguliere stadswandelingen onder leiding van een gids (stadswandelingen@heemkunderavenstein.nl) en op afspraak.

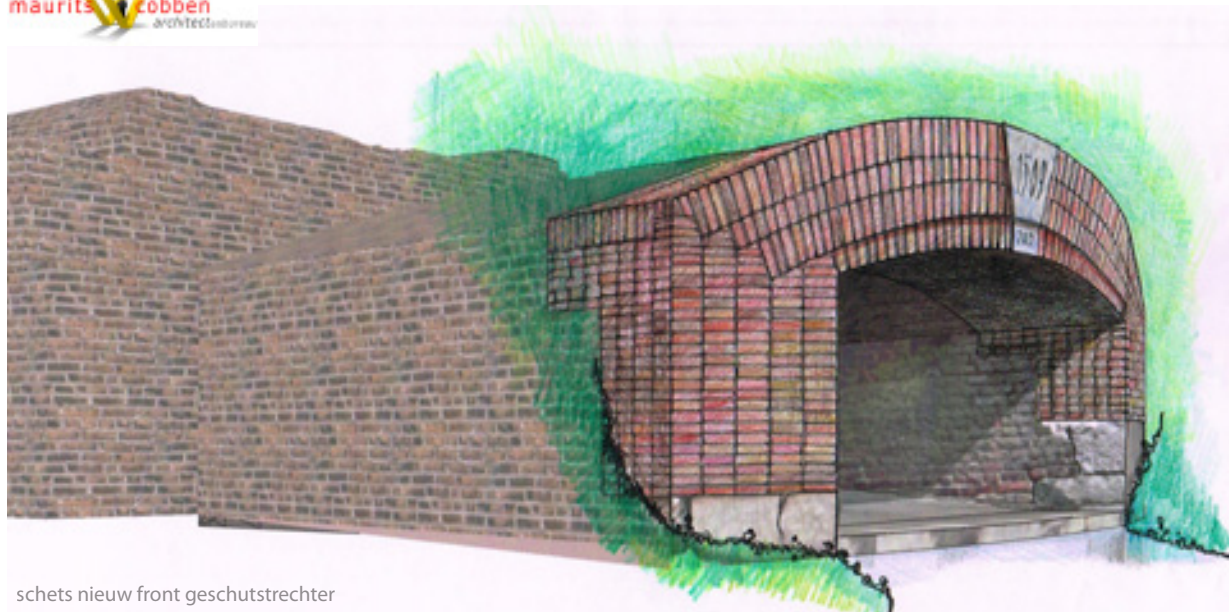

plattegrond plangebied en situatie in de stad Ravenstein

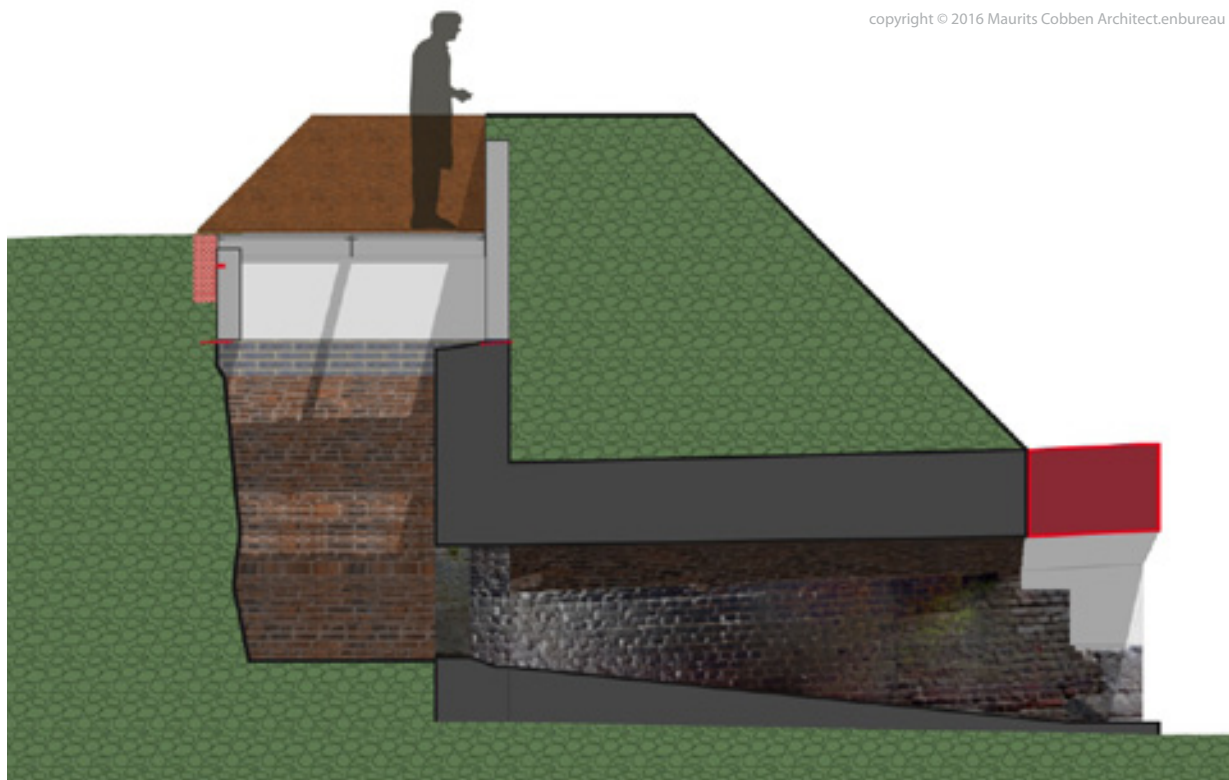
copyright © 2016 Maurits Cobben Architectenbureau

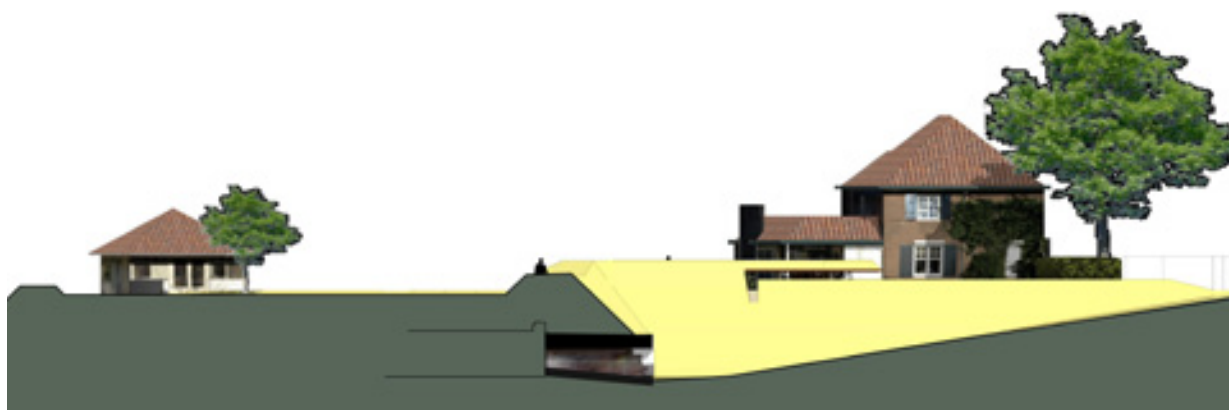

schets nieuw front geschutstrechter

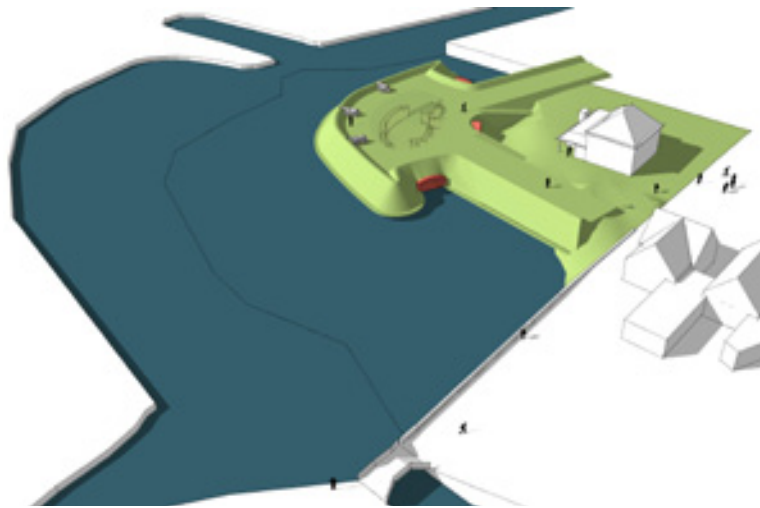
copyright © 2016 Maurits Cobben Architectenbureau

doorsnede over geschutstrechter en kazemat met afdekking van beloopbaar glas

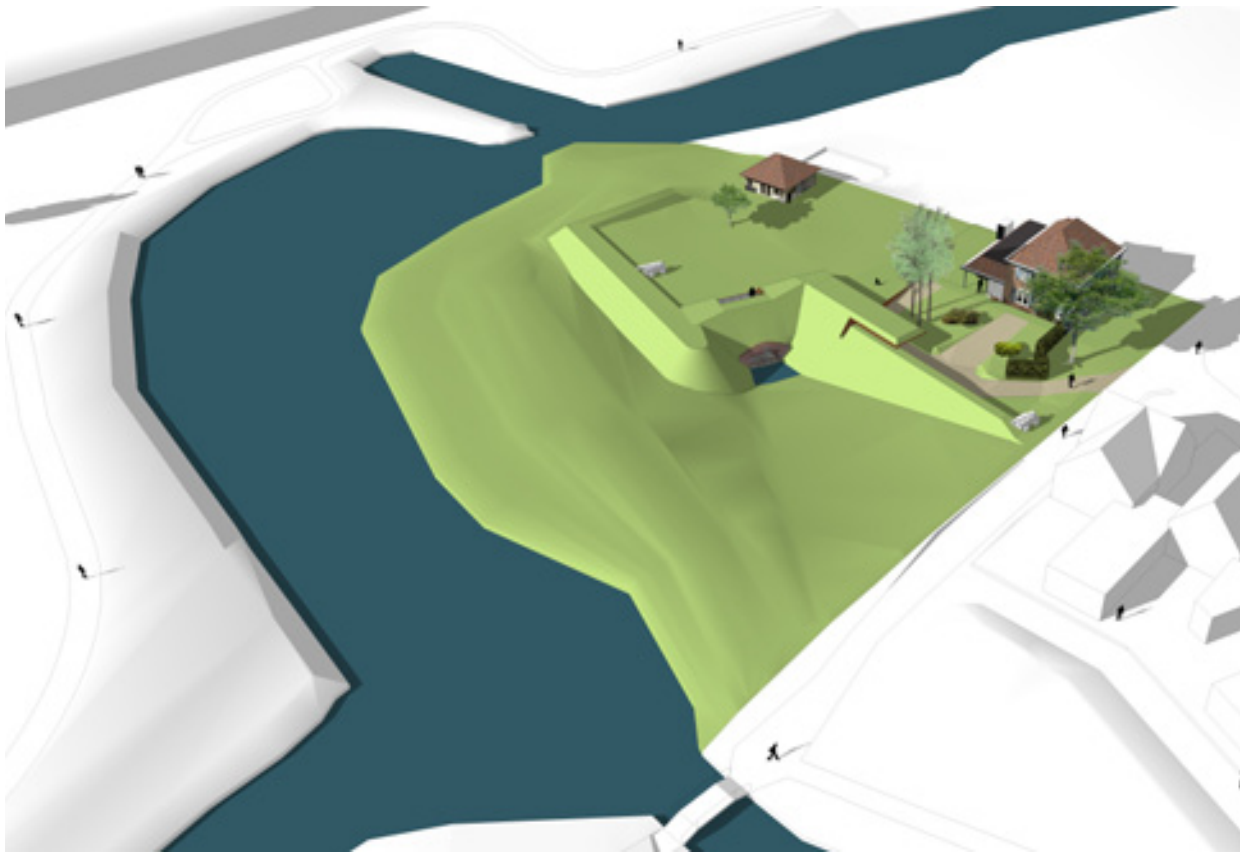

doorsnede over uitgegraven schootsveld geschutstrechter

copyright © 2016 Maurits Cobben Architectenbureau

gereconstrueerd beeld bolwerk in 1509

vogelvlucht plangebied

